

SJÄLVSTYRELSEPOLITISKA NÄMNDENS YTTRANDE nr 1/1989-90 över landskapsstyrelsens redogörelse enligt 32 § landstingsordningen avseende landstingsåret 1988-89.

Landskapsstyrelsen har till självstyrelsepolitiska nämnden lämnat den i 32 § landstingsordningen förutsatta redogörelsen för perioden 1.11.1988 - 31.10.1989. Nämnden har med anledning härav hört lantrådet Sune Eriksson, vicelantrådet May Flodin, landskapsstyrelseledamoten Karl-Göran Eriksson, chefen för näringsavdelningen Olof Erland och fiskeriintendenten Carl Storå. Över redogörelsen har nämnden beslutat avge följande yttrande som samtidigt med redogörelsen överlämnas till landstinget.

Kansliavdelningen

Radio- och TV

Av landskapsstyrelsens redogörelse framgår att ingående av ett nytt avtal mellan radiobolaget och landskapsstyrelsen väntar i avvaktan på det utlåtande parterna gemensamt inbegärt från justitiekansler angående den åländska programnämndens rätt att på förhand godkänna programplaner och programutbud över Ålandssändaren. I detta avseende har situationen inte förändrats sedan nämnden avgav sitt yttrande för föregående landstingsår.

Möjligheten att sända lokala TV-program över Åland via radiobolagets sändningsnät har aktualiserats under berättelseåret. Nämnden har inhämtat att landskapsstyrelsen efter det redogörelsen avgavs hänvänt sig till trafikministeriet i avsikt att få till stånd diskussioner och eventuellt beslut om möjligheterna att utnyttja radiobolagets sändningsnät för lokala TV-sändningar på Åland.

Nämnden vill också understryka behovet av den i redogörelsen omnämnda tredje TV-sändaren som skulle lösa de problem det blandade sändningsutbudet över Smedsböle-sändaren nu leder till. Eftersom denna fråga synes vara förknippad med möjligheterna att åstadkomma ett nytt avtal mellan radiobolaget och landskapsstyrelsen, vore det angeläget att förhandlingarna återupptogs så snart justitiekanslers utlåtande föreligger.

Ålands demilitarisering

Nämnden noterar med tillfredsställelse de kontakter landskapsstyrelsen haft med försvarsministeriet angående marinens och flygvapnets aktiviteter i åländskt vatten- och luftområde. Nämnden har även tagit del av det direktiv luftstridskrafternas stab utfärdat med syfte att minska överflygningarna över Åland och närmare precisera under vilka förutsättningar sådana flygningar kan ske. Enligt vad nämnden erfarit har direktiven lett till att överflygningarnas omfattning minskat men nämnden önskar dock framhålla vikten av att landskapsstyrelsen följer frågan och vid behov förnyar sina kontakter med ministeriet.

Sjöbevakningen

Nämnden har erfarit att under berättelseåret uppgifter offentliggjorts om inskränkningar i sjöbevakningens verksamhet på Åland. I sammanhanget har nämnts att verksamheten vid två sjöbevakningsstationer på Åland skulle minska så att stationerna inte kan upprätthålla dejourering dygnet runt. Omläggningsplanerna skulle enligt vad utskottet erfarit dock inte innebära att sjöbevakningens totala personalstyrka på Åland skulle minska.

Landskapsstyrelsen planerar enligt uppgift kontakter med inrikesministeriet och med gränsbevakningsväsendets ledning i avsikt att orientera sig om och diskutera olika frågor som berör sjöbevakningens verksamhet på Åland. Nämnden vill i sammanhanget understryka den betydelse sjöbevakningen på Åland har med tanke på sjöräddningen och skärgårdsbefolkningens levnadsbetingelser i allmänhet. Det är också viktigt att åländska ungdomar ges fullgoda möjligheter att erhålla anställning i sjöbevakningsväsendet. Utskottet har i sammanhanget fäst uppmärksamhet vid de inslag av militär organisation som lagstiftningen om gränsbevakningsväsendet innehåller. Enligt nämndens uppfattning finns det anledning för landskapsstyrelsen att i de kommande kontakterna med inrikesministeriet även granska dessa frågor utgående från Ålands demilitariserade ställning.

Kustradiotrafiken

Landskapsstyrelsen redogör för det pågående arbetet i avsikt att överta förvaltningen av Mariehamn Radio. Det förslag till överenskommelseförordning som utarbetats remissbehandlas för närvarande. Nämnden har också inhämtat att nya beståndsdelar tillförts frågan under arbetets gång så att också andra verksamhetsformer än sådana som nämns i landskapsstyrelsens redogörelse kan bli aktuella. Nämnden understryker betydelsen av att den fortsatta verksamheten vid Marie-

hamn Radio kan tryggas och finner att de åtgärder landskapsstyrelsen hittills vidtagit verkar i denna riktning.

Social- och hälsovårdsavdelningen

Språkraven inom hälso- och sjukvården

I redogörelsen omnämns frågan om tillämpningen av språkklausulen i den nordiska överenskommelsen om godkännande av vissa yrkesgrupper för verksamhet inom hälso- och sjukvården och veterinärväsendet. Frågan har tidigare i olika sammanhang berörts av såväl landskapsstyrelsen som självstyrelsepolitiska nämnden. Landskapsstyrelsen anger i berättelsen att tidigare problem kommer att undanröjas genom ändringar i berörd lagstiftning. Nämnden noterar att ändringar i lagarna om utövning av läkaryrket, tandläkaryrket, tandteknikeryrket, optikeryrket samt revisors- och farmaceutyrket (FFS 147-151/90) har trätt i kraft den 1 mars 1990. I lagutskottets betänkande nr 17/1989-90 ingår en närmare redogörelse för frågan. Nämnden konstaterar för sin del med tillfredsställelse att frågan lösts på ett ändamålsenligt sätt och därmed kunnat bringas från dagordningen utgående från de synpunkter självstyrelsemyndigheterna i olika sammanhang anfört.

Vårdutbildningen

Tillgång till en kvalificerad hälso- och sjukvård på hemorten och på det egna språket är en central vårdpolitisk målsättning. En förutsättning för upprätthållande av en hög vårdnivå är att det finns tillgång till utbildad personal. Det är härvid väsentligt att utbildning på olika nivåer och inom olika sektorer finns tillgänglig på svenska. Utgående från dessa målsättningar har landskapsstyrelsen enligt vad nämnden inhämtat vidtagit åtgärder för att öka utbildningsutbudet inom vårdsektorn på Åland. I samarbete med Ekenäs sjukvårdsinstitut planeras vid Ålands högskola undervisning som ger kompetens för specialsjukskötar- och avdelnings-skötartjänster. På samma sätt kommer även mentalvårdarutbildning att inledas senare detta år. Arbetet med att planera en åländsk sjukskötarutbildning har nyligen inletts, dels genom inrättande av en planerarbefattning, dels genom utarbetande av utkast till en för ändamålet erforderlig överenskommelseförordning. I fråga om den sistnämnda pågår för närvarande underhandlingar med riksmyndigheterna.

Förvaltningen av den specialiserade sjukvården

Nämnden noterar med tillfredsställelse att landskapsstyrelsen i samband med att man i riket utarbetat ny lagstiftning rörande sjukvårdsdistrikten initierat möjlig-

heten för Ålands centralsjukhus att teckna avtal med två olika sjukvårdsdistrikt i riket om köp av nödvändiga tjänster. Härigenom kan den åländska befolkningens möjligheter till högkvalificerad sjukvård tillgodoses på ett så ändamålsenligt sätt som möjligt i de fall där centralsjukhuset inte kan erbjuda erforderliga specialiteter. Nämnden vill i sammanhanget understryka betydelsen av att det förs en kontinuerlig diskussion om den specialsjukvård centralsjukhuset kan erbjuda med hänsyn till befolkningens rätt till kvalificerad vård på hemorten och på det egna språket. Såsom konstaterades i anslutning till landstingets behandling av landskapsstyrelsens hälsopolitiska redogörelse kan man dock med hänsyn till kostnader, kraven på hjälppersonal, antalet förekommande sjukdomsfall o.dyl. inte räkna med att kunna upprätthålla vissa discipliner inom specialsjukvården på Åland (se Lu bet.nr 23/1988-89). Från denna utgångspunkt är det därför väsentligt att åländska patienter och sjukvårdsinrättningar kommer att få tillgång till specialistservice både i Åbo och Helsingfors.

Näringsavdelningen

Den västeuropeiska integrationen

Sedan den period som redogörelsen omfattar utlöpt har landskapsstyrelsen till landstinget överlämnat ett meddelande angående landskapsstyrelsens åtgärder med anledning av integrationsutvecklingen i Västeuropa som landstinget beretts möjlighet att diskutera. Landskapsstyrelsen har härefter tillsatt en parlamentariskt sammansatt referensgrupp för bevakning av integrationsutvecklingen i Västeuropa. Resultatet av det arbete landskapsstyrelsen bedriver för att granska hur olika regioner och självstyrande områden påverkas av den västeuropeiska integrationen kan förväntas under innevarande landstingsår. Landskapsstyrelsen samarbetar här även med Ålands handelskammare. Via utrikesministeriet har landskapsstyrelsen vidare beretts möjlighet att följa förhandlingarna mellan EG och EFTA. Nämnden noterar med tillfredsställelse att landskapsstyrelsen varit representerad i den av statsrådet tillsatta arbetsgrupp som särskilt studerat konsekvenserna för Finlands del i anslutning till den västeuropeiska integrationen.

Språkinformation

Nämnden konstaterar att det arbete för att förbättra användningen av svenska språket inom handeln som omnämns i redogörelsen bedrivs i samarbete med näringslivets organisationer på Åland. Samarbete har även sökts med näringslivsorganisationer i riket. Kampanjen har enligt vad nämnden erfarit vunnit uppmärksamhet men kräver fortsatt uppföljning.

Förhandlingar om fiske

Nämnden noterar med tillfredsställelse att landskapsstyrelsen beretts möjlighet att delta såväl vid sammanträden med den internationella fiskerikommissionen för Östersjön som i de bilaterala förhandlingarna mellan å ena sidan Finland och å andra sidan Sverige respektive Sovjetunionen angående fisket i varandras fiskezoner. Nämnden konstaterar att antalet åländska fiskefartyg som tillåts fiska inom svenskt respektive sovjetiskt område är oförändrat (se nämndens yttrande nr 1/1988-89). Den högsta tillåtna fångstmängden inom sovjetiskt område kommer från och med sommaren 1990 att öka betydligt medan den tillåtna fångstmängden inom svenskt område något minskat. I huvudsak har sålunda den åländska fiskarkårens intressen kunnat tillgodoses i förhandlingarna beträffande ifrågavarande zoner.

Förhandlingar om skyddet av Östersjön

Landskapsstyrelsen meddelar under denna rubrik att Åland varit representerat vid den internationella kommissionens för skydd av Östersjöns marina miljö tionde sammanträde i Helsingfors. Nämnden konstaterar att landstinget redan 1975 lämnade sitt bifall till lagen om godkännande av vissa bestämmelser i konventionen om skydd av Östersjöområdets marina miljö. Nämnden förväntar sig därför att landskapsstyrelsen i nästa redogörelse eller i annat lämpligt sammanhang närmare redogör för vilka åtgärder landskapsstyrelsen inom självstyrelsens kompetensområde vidtagit i syfte att på Åland förverkliga de målsättningar som uppställts för kommissionens arbete.

Med hänvisning till det ovan anförda föreslår självstyrelsepolitiska nämnden

att Landstinget måtte bringa självstyrelsepolitiska nämndens yttrande till landskapsstyrelsens kännedom.

Mariehamn den 11 april 1990

På självstyrelsepolitiska nämndens vägnar:

Olof Jansson
talman

Lars Ingmar Johansson
sekreterare

Närvarande vid ärendets avgörande behandling: ordföranden, talman Olof Jansson, ledamöterna vtm Karl-Gunnar Fagerholm, Itm Anders Eriksson, Itl Harriet Lindeman och Itm Lasse Wiklöf (delvis) samt ersättaren Itm Pekka Tuominen (delvis).